JORNADA DE FORMACIÓ: L'EDUCACIÓ EN EL MUNDO RURAL

FORCALL (ELS PORTS), 18 AL 20 DE MAIG DE 2.001

CONCLUSIONS

Índex

- ✓ *Introducció* 3
- ✓ *Aspectes Generals* 3
- ✓ *L'Escola Rural* 4
- ✓ *Formació del professorat* 6
- ✓ *Itineràncies* 6
- ✓ *CRAs Col·legis Rurals Agrupats* 7
- ✓ *Infraestructures* 8
- ✓ *Taula reivindicativa* 8
- ✓ *Altres realitats de l'Escola Rural a l'Estat espanyol* 9
- ✓ *Article d'opinió* 13
- ✓ *A tall de cloenda* 15

Coordinadors: Anna Canales Pérez i Julià-Vicent Rey Nicolás

Introducció

Primerament, caldrà definir ***Què entenem per zona rural?*** Una població que està a 20 o 30 quilòmetres d'autovia de València i/o Castelló; com poden ser Pobla Tornesa, Benafer, i tants altres pobles de la nostra província, o altres pobles més allunyats geogràficament i amb unes comunicacions molt més dolentes.

Pel que fa al segon grup la realitat els ofereixen ben poques expectatives per aquests pobles, contínua despoblació cap a zones costaneres, on hi ha més oportunitats i el discutible anomenat millor qualitat de vida. L'Administració no impulsa cap pla integral de millora i de supervivència d'aquestes zones. Pel que fa al primer grup, són tractats com a pobles dormitoris per part de l'Administració, amb la pèrdua d'identitat, costums, deshumanització que açò comporta. Però, tots dos tenen un nexe en comú i aquest és l'escola, en aquestes zones aquesta significa el ser o no ser dels pobles. És per això que aquestes Jornades s'han organitzades a una de les comarques més emblemàtiques de Castelló i fins i tot del País; ***Els Ports***.

Cal considerar, que les comarques castellonenques presenten una dualitat entre rural i urbà, entre dos mons que caldria complementar-los i millorar-los i no enfonsar-ne un per què sobrevisca l'altre, en aquesta actitud l'Administració deuria donar exemple i ser-ne capdavantera desenvolupant programes específics i integrals de millora.

Nosaltres considerem que l'escola té un paper cabal com a element de compensació de desigualtats, socialització i de supervivència d'un poble. Ara bé, aquestes funcions no es poden portar a terme per l'escola, si aquesta presenta tantes mancances.

Aspectes Generals:

L'objectiu fonamental de les jornades era analitzar la situació actual de l'escola rural, sobretot des de la implantació de la LOGSE, que ha suposat molts canvis en els centres en general, i en els rurals en particular. *Alguns exemples:* han aparegut noves figures, com la de l'especialista itinerant; s'ha desenvolupat la normativa sobre CRAs, i d'alguna manera s'està generalitzant el que va començar com a projectes de grups de mestres; l'alumnat, després de 6é de primària, ha de desplaçar-se en molts casos des de la seua localitat als IES comarcals, amb el consegüent augment de transports, menjadors, escoles-llar, etc.

Una reivindicació clàssica en els anys 80 d'algunes comarques (com és el cas de “Els Ports”, on es van realitzar les jornades) era que els alumnes del llavors cicle superior d’EGB, es quedaren en l'escola del poble en comptes d'anar al centre comarcal. Amb la implantació de la LOGSE pareix que hem tornat al principi.

Un problema molt greu en algunes comarques, sobretot de l'interior, és la despoblació constant. Només en la comarca de “Els Ports”, de 15 pobles que la componen, 7 no tenen escola per falta d'alumnat, i altres 4 tenen escola unitària d'una sola aula.

Encara que aquest és un problema que va molt més enllà de l'educatiu, és molt preocupant, i no deixa de ser un símptoma de l'abandó polític que sofreixen moltes zones

rurals. Considerem que un poble sense escola està condemnat a desaparéixer, perquè, sobretot en aquests pobles xicotets, l'escola és una miqueta més que un centre educatiu, i moltes vegades es converteix en l'únic nucli dinamitzador i cultural, un element de compensació de desigualtats, socialització i supervivència d'una població.

A més els xiquets i joves que han hagut d'abandonar el seu poble per a estudiar fora, en molts casos no tornen al mateix, s'han desarrelat. Encara que la solució no està en les nostres mans, sí que hauríem d'instar a les autoritats, perquè es desenvolupen polítiques integrals dinamitzadores de les zones rurals, sobretot de les més deprimides.

Moltes vegades, en aquestes zones es parla de "rendibilitat dels serveis públics", terme que entra en absoluta contradicció amb el mateix terme de "servei públic". L'educació, així com la sanitat, els serveis socials, etc, no són un negoci, sinó un dret dels ciutadans, tant de les zones rurals com de les urbanes.

L'escola Rural

A nivell normatiu, no es contempla l'especificitat de l'escola rural, sinó que es van fent adaptacions dins de la normativa general (reglaments de centres, plantilles, ..), models d'organització dissenyats per a les zones urbanes. Dins d'aqueixes adaptacions, tampoc es contemplen les distintes situacions o realitats que es donen dins del medi rural, i s'apliquen tant a CRAs com a PAEPs, unitàries, incompletes,.

Ara un dels principals problemes de l'Escola rural és la ràtio i grups que la Conselleria assigna mitjançant la circular de 3 de maig de 1999, aquesta és molt rigida i no té en compte les singularitats de les diferents zones rurals, sinó que l'única cosa que fa és uniformitzar-les. Per tant, la nostra proposta de ràtios és la següent:

El nombre màxim d'alumnat en els centres rurals incomplets ha de ser de 15 per unitat/grup. A més a més, s'ha de tindre en compte les diferents etapes educatives per separat:

Ed. Infantil			**Ed. Primària**		
Nº Alumnes		**Unitats**	**Nº Alumnes**		**Unitats**
Mínim	Màxim		Mínim	Màxim	
4	11	1	5	10	1 (10)
12	25	2	11	25	2 (12,5)
A partir de 26 alumnes		3	26	45	3 (15)
			46	60	4 (15)
			61	75	5 (15)

En molts centres, sobretot en els més allunyats o aïllats, preocupa l'estabilitat de les plantilles. Cada any arriba un gran nombre de mestres nous (en alguns casos la totalitat de la plantilla), i molts d'ells interins, que encara que vulguen no podran continuar un altre curs. En aquestes condicions és molt difícil portar a terme un projecte de centre amb una certa continuïtat. S'apuntaven algunes possibles solucions a aquest tema:

- Incentivació professional o econòmica.
- Catalogació com a llocs de difícil acompliment.

- Mínim de dos anys de permanència en el centre.

Encara que l'escola rural té aspectes difícils o complicats, també té alguns positius:

- La relació mestre-alumne és molt directa: el fet de treballar amb pocs alumnes fa que els podem conéixer molt bé, podent-te adaptar al seu ritme de treball i aprenentatge.
- Podem dir que és el tipus d'escola en què millor podem parlar d'educació individualitzada i personalitzada.
- Flexibilitat d'horari: respectant el nombre de sessions per àrea, pots organitzar els temps escolars segons convinga, adaptant-te al ritme dels alumnes, aprofitant millor els temps de major rendiment.
- L'estreta relació del centre educatiu amb l'entorn.

Formació Del Professorat:

Es va constatar que no hi ha una formació específica per a l'escola rural, com no n'hi ha per a un altre tipus de realitats.

El professorat té dificultats per a l'organització del treball amb diferents grups d'edat, que pot anar des de tenir tota la gamma des d'infantil fins a 6é, com és el cas de les unitàries, o un cicle complet en el cas d'escoles incompletes.

Aquestes dificultats van des de com organitzar el propi espai de l'aula, com programar el treball de cada dia quan l'alumnat té distintes edats i nivells; com organitzar visites i activitats extraescolars quan l'alumnat té diferents interessos i motivacions; com motivar el treball autònom de l'alumne.

En la majoria dels casos es va aprenent amb la pràctica, o gràcies a l'ajuda dels companys i companyes. Es va constatar que les Escoles de Magisteri no han anat adaptant-se a les reformes educatives.

Ara bé, sí que reivindiquem la figura de ***l'assessor d'escola rural***, bé adscrit al CEFIRE o a les Direccions Territorials, per tal de fer efectiva una Formació del professorat que partesca de les seues necessitats i no d'allò que en sap l'assessor. Per tant, caldrà que aquesta figura de l'assessor, faça una feina de suport per conéixer cada realitat educativa que estiga en la seua àrea d'influència i a partir d'aquí dissenyar el pla de formació que necessiten els mestres.

Itineràncies

La primera reivindicació respecte d'això és que aqueixes places isquen en el Concurs de Trasllats, perquè es puguen ocupar per propietaris definitius, encara que mai siguen forçoses.

Demanen una estabilitat en el professorat que ens asegurara la continuitat en els projectes i la creació de nous per al curs següent.

Els i les especialistes itinerants han de formar part dels claustres i per tant, estarà

assegurada la seva implicació en totes les activitats dels centres. Es destinarà el temps necessari per a la coordinació del professorat.

Està clar que el desdoblament de grups en les escoles rurals en les que existeixen diferents nivells en una mateixa aula, és molt important per atendre a la diversitat del grup, i necessitem professorat per atendre a l'alumnat, per falta d'aquest, són els especialistes els que tenen que fer aquestes tasques amb les següents mancances:

- no són especialistes en les àrees que han de donar (p.e. castellà).
- No segueixen el ritme del grup diari,perquè no estan en el centre.
- De vegades no hi ha coordinació especialista-mestre/a tutor/ra.

El fet que ara hi haja professorat itinerant, no assegura la qualitat de l'ensenyament. Per descomptat, quan el mestre/a de l'escola unitària estava sol/a, era l'únic professor/ra del seu grup, també suposava un problema, perquè ningú és especialista en tot, i cadascú tenim alguna àrea o matèria en què fallem o no ens sentim segurs.

Aquest problema se solucionà amb els especialistes, que a més alleugen la tasca del tutor, i permeten que hi haja desdoblament dels grups quan siga necessari. Però preocupa el fet de la implicació del professorat itinerant en els centres on imparteix la docència.

Encara entenent que no es poden implicar totalment en tres o quatre centres diferents, hauria d'haver-hi una major coordinació entre tot el professorat que imparteix la docència en un mateix centre. En alguns casos el professor itinerant no es reuneix amb cap dels claustres. En altres s'entrecreuen les itineràncies: és a dir que el professorat que acudeix a un mateix centre ve de zones diferents. Es van apuntar altres problemes com:

- Per motius econòmics, s'opta per fer el mínim de desplaçaments possible, de manera que algunes vegades els alumnes tenen les dues sessions setmanals d'una àrea seguides. I si es fan més desplaçaments, és a costa del pressupost de l'escola. . S'haurien de contemplar els desplaçaments necessaris, no els mínims
- No està normativitzat el procés a seguir en cas d'accident durant la itinerància.
- En molts casos s'utilitza a l'itinerant com a substitut del tutor, en cas de baixa. Les substitucions haurien de ser més àgils.
- En fer els recorreguts d'itinerància, s'haurien de tenir en compte les característiques de cada zona, i que foren el més racionals possibles

Cras.- Centres Rurals Agrupats

Característiques positives:

- Els que funcionen actualment naixen d'un projecte de la comunitat educativa, amb gran implicació del professorat, mares i pares, ajuntaments, etc.
- Trenquen l'aïllament tant de l'alumnat com del professorat.
- Estan previstes en l'horari les reunions de coordinació entre el professorat, imprescindibles per a portar a terme un projecte continu.

Característiques negatives:

- Dificultats organitzatives, augment de burocràcia i paperassa administrativa, etc.
- Les hores de dedicació de l'equip directiu solen ser insuficients.
- Les escoles de localitats més xicotetes perden la seua identitat, la seua capacitat de gestió, la seua representació en els Consells Escolars i a vegades, fins i tot el seu nom.
- Ara que ha eixit la normativa sobre constitució de CRAs, i sobre adscripció del professorat, , preocupa el fet que es generalitze "per decret", sense tenir en compte a la comunitat educativa de cada zona o comarca, sense tenir en compte la singularitat de cada una, i que la zonalització es faça des de l'administració i no des dels propis centres.

Infraestructures

Les infraestructures, l'estat del qual presenta unes característiques pèssimes i/o obsoletes, sense cap tipus de previsió per part de l'Administració. La normalitat per aquestes escoles està en els extrems tan distants; que s'ensorra l'escola, casos com CP Els Rosildos-Serra Engarceran o la fan nova i a l'any s'hi queda menuda, cas del CP de Bell·lloc, aquestos són dos exemples de la realitat al PV. A més, hi ha manca de serveis comuns, com són, l'espai per al pati, serveis, menjador, espais polivalents i altres. Per tant, cal un pla de xoc per tal d'adaptar els edificis escolars a la realitat del segle XXI. Aquest pla deuria ser una part d'un pla integral per a la millora socioeconòmica i dels serveis públics de la societat rural. Aquestes construccions deuen incorporar en les seues instal·lacions, si més no, tant els trams obligatoris com els no obligatoris. L'Ed. Infantil (0-3 anys) integrada en l'edifici escolar rebria una gran acceptació.

Pel que fa a la Secundària; els IES Comarcals, no estan donant una resposta positiva, l'alumnat de les escoles rurals quan fan el pas cap a l'IES, el percentatge de "fracàs escolar" és elevadíssim, analitzats els resultats, caldrà engegar les mesures pertinents per tal de capgirar aquesta realitat (tampoc molt distant de les zones urbanes) la qual cosa és prou indicativa. Per tant, fins l'educació obligatòria (16 anys) deuria ser impartida en els llocs de residència o en una localitat pròxima, i que l'alumnat tinga fàcil accés al Batxillerat en la mateixa zona geogràfica, la qual no deu ser excessivament ampla.

Per tant, les infraestructures educatives, deurien abastar el màxim de les etapes educatives, des de l'escola infantil (0-3 anys) fins l'educació Permanent d'Adults. Ha de ser un edifici emblemàtic del poble, un punt de referència d'aquest, on tothom tinga cabuda, on tots l'utilitzen. Doncs, cal canviar la concepció de les infraestructures, s'han d'integrar tots els serveis públics que ara hi ha dispersos, menuts i en pèssimes condicions en un únic edifici funcional, multiusos, etc.

Taula Reivindicativa

- Desenvolupament de plans i programes integrals de recuperació i revitalització socioeconòmica de les zones rurals.
- Incentivació professional i econòmica.
- Estabilitat de les plantilles del professorat.

- Catalogació com a llocs de difícil acompliment.
- Formació incial, continua i en centres del professorat, començant des de l'escola de Magisteri.
- Creació d'un servei d'assessorament educatiu a les zones rurals, format per assessors de formació, de recursos curriculars i materials, i psicopedagògic.
- Concursos específics per als llocs de treball itinerants per tal de donar la major estabilitat a les plantilles dels centres.
- L'Administració deu subscriure una assegurança per tal cobrir riscos de mort o invalidesa per accident en els desplaçaments.
- Cal modificar el Decret 24/97 d'Indemnitzacions per Raó de servei per tal d'adaptar-lo a la funció docent. El professorat itinerant posa al servei de l'Administració el seu vehicle particular.
- Cal revisar el model organitzatiu que representa el *CRA* per a les zones rurals, per tal d'atendre la seua singularitat, la possibilitat que els aularis no hi perden el seu nom, la gestió, la creació dels Consells Escolars d'Aulari.
- Pla de xoc de construcció i adequacions de les infraestructures educatives.
- Eliminació de barreres arquitectòniques.
- Inclusió d'Escoles Infantils (0-3 anys) en tots els centres i aularis.

Altres Realitats De L'escola Rural A l'Estat Espanyol

Després De Quatre Anys De l'Acord D'escola Rural De Catalunya.

Aquest curs 2000-01 finalitza la vigència de L'Acord de la Mesa Sectorial del personal docent d'ensenyament públic sobre l'escola rural de Catalunya, signat el 21 de juliol de 1997. La seva signatura va significar un pas endavant prou important en la mesura que era el primer "sí" que USTEC.STEs donava en molts anys i, alhora, trencàvem el pacte de plantilles signat entre la Conselleria d'Ensenyament i CC.OO. en diversos aspectes. Ara mateix, però, cal una valoració pràctica de l'aplicació de l'Acord en la mesura que l'últim article parla de prorrogar-lo si no n'hi ha un de nou que el substitueix-hi.

De L'evolució De L'escola Rural Els Últims Anys.

El curs 96/97 era el primer en que les escoles de primària restaven sense alumnes de 7è i 8è. Aquest fet generalitzat impactava de manera desigual, ja que a l'escola rural uns pocs alumnes de més o de menys provoca canvis substancials de plantilla. Alhora, la tendència a la baixa en el nombre total d'alumnes escolaritzats en escoles de primària, incloses les de tipologia incompleta, també amenaçava el futur de la mateixa. Les ZERs (Zona Escolar Rural. Integra diverses petites escoles amb voluntat de treballar plegades: projecte curricular o de centre unitari, claustre comú, equip directiu de Zona, especialistes compartits,...) feia uns anys que funcionaven i el Departament ja havia començat a crear les "agrupacions funcionals" (acte administratiu per dotar a les escoles rurals no integrades en una ZER de 2 especialistes, sense cap altra obligació), de tal manera que s'assegurés la presència a tots els centres de mestres especialistes previstos a la LOGSE. Tot plegat, però, insuficient per assegurar amb garanties l'immediat esdevenidor de les rurals.

La concreció de l'Acord en els termes en que es va fer suposava una aposta significativa per salvar la presència i el rol de l'escola pública en els municipis petits (numèricament, la majoria de Catalunya) alhora que implicava un esforç per mantenir ,i fins i tot ampliar, els llocs de treball que estaven en joc.

De L'aplicació De l'Acord

Per contra, es continuen tancant escoles a llocs on la realitat concreta continua sent negativa. Des de l'any 97 són una vintena els centres tancats definitivament en diverses comarques malgrat l'Acord (i des del 95 s'acosten a la quarantena). L'Acord no ha evitat el tancament d'escoles, però sí ha fet possible un millor estat de salut de les que queden.

A on és espectacular l'aplicació de l'Acord és en el tema plantilles i l'atenció que se'n deriva vers els alumnes. Actualment hi ha menys escoles, la xifra d'alumnes tot just recupera els nivells de fa 4 anys, però els llocs de treball han augmentat significativament tan en tutors d'infantil o primària com , sobretot, en mestres especialistes itinerants (mestres especialistes destinats a escoles rurals a través de concurs de trasllats i que per completar el seu horari fan itinerància per les escoles agrupades). Per exemple, les comarques gironines han passat de 289 mestres (dels quals 36 itinerants) l'any 96 a 354'5 mestres (83 itinerants) aquest curs 00-01. O les comarques tarragonines amb 436 prof. (87 d'ells itinerants) el curs 97/98 als 481 (107 itinerants) actuals del 00-01.

Si amb aquestes xifres calculem la ràtio alumne/professor al llarg dels anys, també els canvis són apreciables. S'ha passat dels 11'5 al/prof. de mitjana del curs 96/97 als 10'4 al/prof. actuals, utilitzant per a calcular-ho només els/les tutors/es, sense tenir en compte els/les itinerants.

Finalment, al comptabilitzar les hores disponibles a les ZERs per a altres tasques docents al marge de les pròpiament lectives del currículum, també els beneficis són altament profitosos. Comparant-les amb una escola d'1 línia (9 unitats) amb una plantilla tipus de 13 mestres podem afirmar que les ZERs no només estan equiparades en aquest capítol als centres ordinaris, sinó que la majoria estan per sobre fins i tot després de restar les hores no lectives dels especialistes per motiu de la seva itinerància.

Tema a part són les agrupacions funcionals, ja que només disposen de 2 mestres especialistes itinerants.

Del Futur

Malgrat aquest balanç inicial positiu , resten encara temes per resoldre i d'altres que, a la vista de l'experiència acumulada, necessiten ser revisats.

Sense voler ser exhaustius i fent una ràpida ullada a les problemàtiques sorgides aquest últims anys , s'hauria de centrar la pròxima activitat sindical en:

- L'accés a l'equip directiu de centre i ZER. Qui pot ser-ho o no i les opcions que tenen els/les itinerants.
- Des del curs passat les ag. funcionals tenen codi propi i diferenciat del dels centres que les composen (*i res més*). Els/les itinerants estan adscrits/tes a l'agrupació quan aquesta és , en el fons i en la forma, una entitat inexistent (a diferència de la ZER).

- La reducció horària lectiva dels itinerants per kilometratge i com es comptabilitza aquest últim. Aquest tema ha estat un punt de fricció en diverses comarques. Cal resoldre-ho d'una manera satisfactòria.
- Les "fins a dues tardes al mes" disponibles per a reunions de cicle, coordinacions, claustres...S'ha d'avançar en aquesta línia (1 tarda a la setmana).
- Cal revisar l'escalat del nombre d'alumnes necessaris per als desdoblaments. Hi ha alguna incongruència.
- El menjador escolar, que és un servei imprescindible per assegurar el futur de les escoles rurals. Cal generalitzar les mesures que el possibilitin a un preu competitiu.
- Els endarreriments en el cobrament de les despeses de kilometratge per desplaçaments a reunions, claustres o itineràncies.
- Els diners per a despeses de funcionament de la ZER. Malgrat el que diu l'Acord, no són equivalents a les disponibles en un centre ordinari d'una línia

Com veieu, el camí a recórrer és molt extens encara i caldrà esmerçar el màxim d'esforços per tal de fer possible novament un nou Acord sobre l'escola rural d'ampli consens i consolidar el creixent prestigi guanyat des de fa temps.

Josep Plana i Bossacoma *Grup de treball sobre l'escola rural d'USTEC.STEs*

Situación General Educativa En El Medio Rural De Aragón

Dependemos del Departamento de Educación y Ciencia de la Diputación General de Aragón(Consejero) Servicio Provincial (Director Provincial) e igual bajo los auspicios de la Inspección Educativa con Inspector Jefe y de zona. Así mismo tenemos la UPE (Unidad de programas Educativos).

En Teruel tenemos la Universidad del Profesorado de EGB y los alumnos hacen prácticas en dos años: un mes y tres meses en el centro. Muchos eligen los CRAsy les sirve de experiencia de cómo es la escuela en el medio rural.

Respecto a la comunidad educativa están las APAs y hubo un enfrentamiento con la CONCAPA que tenía una visión a favor de los centros grandes y surgió la FAPAR, o Federación de APAs Rurales.

Respecto a la situación económica de los maestros en el medio rural, hay un incentivo de 9.000 pts (-IRPF) al mes. Como paradoja, el Equipo Directivo lo pierde, por lo que casi nadie quiere los cargos directivos.

Desde la perspectiva rural que tenemos en Teruel y Huesca, el índice de población está entre 4 y 7 habitantes por Km cuadrado, por lo que cualquier pueblo de 5.000 habitantes nos parece grande y no se incluye en la denominación de rural, por lo que se convierte en zona comarcal a nivel de IES.

Cuando una localidad tiene un censo de 150 alumnos/as, se considera centro completo de una vía. Suelen ser pueblos entre 1.400 y 2.000 habitantes; tienen 8 unidades de EI y EP, con 8 maestros tutores, 4 especialistas y uno de apoyo.

Cuando son menos de 140 alumnos es cuando pasan a pertenecer a un CRA, llegando al mínimo de 4 alumnos por aula.

Como centros de apoyo a la enseñanza, está el CRIE (Centro Rural de Innovación Educativa), al cual van los alumnos de tercer ciclo de primaria una semana al trimestre. La finalidad es sociológica, es decir de convivencia. Además se hacen talleres de prensa, informática, idioma inglés; asambleas, charlas, excursiones, y hábitos cómo dormir fuera del ambiente familiar o comer en grupo. También hay un equipo psicopedagógica para alumnos con NEE o compensatoria.

La escuela-hogar se utiliza para los alumnos que en su pueblo sólo hay 1,2 o 3 de EP, y para ESO, o también para alguna solución de familias con problemas muy concretos de convivencia o de carácter humanitario.

La formación del profesorado se da en los CPR (Centros de Profesores y Recursos), que a veces están muy alejados, aunque no tanto como los ICEs, que están en las ciudades.

Fdo. Fidel Alejo Puig
Director del CRA de Castellote (Teruel)

Article D'opinió: L'escola Rural. Hi Ha Algú Ací?

Vaig a tractar de ser molt sintètic en aquesta comunicació. L'escola rural és molt difícil de definir i la raó és que hi ha moltes classes d'escoles rurals, amb grans diferències entre elles, tantes que no hi ha un altre remei que valorar aquesta diferència com un element essencial en qualsevol reflexió sobre l'assumpte. La meua proposta és simple: la millor manera d'ajudar a les escoles dels pobles, i amb elles als pobles és aprofundir en les diferències. Açò té implicacions revolucionàries per a una administració assentada en la utilització de models estàndards. I incloc en aquest terme a tot l'equip des dels alts càrrecs de la conselleria fins als mestres, sindicats i sistemes de formació per posar alguna cosa en concret.

El primer nivell en què es poden treballar les diferències és molt mes ampli que la pròpia escola. Es tracta de tot l'entorn socioeconòmic. És un conjunt de factors que van a tenir una gran importància diferenciadora. Les comunicacions que uneixen als pobles El tipus d'urbanització, les expectatives de futur. El nivell socioeconòmic, La proximitat a nuclis de població importants. La sensibilitat municipal cap al tema de l'educació. El desenvolupament d'actituds democràtiques i participatives en el poble. I moltes altres que es podien anomenar al mateix temps i que determinen la resposta a la pregunta més important: aquest poble seguirà viu o es va a tancar? ens n'anem tots a la ciutat? És una temptació que sempre està present.

Si ara mateix es parla de tres entorns en la nostra vida que de mode més connotatiu que científic es podrien anomenar *Terra*, *Ciutat* i *Espai Ciber*, l'escola rural, el món rural ha perdut el segon entorn. I en aqueixa pèrdua de la capacitat de tindre-ho tot pel seu minimalisme s'ha convertit en una dificultat per al corró igualador de la Ciutat. I és que aquest és el Model. S'ha imposat i d'ell no s'escapa ningú. Uns viuen en ell i altres

s'oposen a ell. Els segons solen ser més presoners encara sí, cap.

(El que no pot succeir és que l'escola rural perd el tercer entorn. No hi ha motiu, És factible i necessari que es done als alumnes la possibilitat de navegar per aquests mars. És aquesta, una forma d'autentica democratització de la informació, d'accés al poder social i econòmic que cal aprofitar ja que tal vegada puga arribar a influir i modificarà a la llarga els altres entorns.)

Quantes classes d'escoles rurals genera aquest factor? Moltes si deixem que es desenvolupen. Des de la d'un poble entre muntanyes amb mals accessos i una mestra jove que canvia cada any, fins a l'encara imaginària d'una urbanització de nivell socio econòmic mitjà i compromís alt dels pares que van a treballar a la Polis. Com veieu ciència ficció educativa.

El segon nivell diferenciador és el conjunt d'adaptacions que l'administració ha admés per a donar resposta a les necessitats de les escoles en els pobles, i mantenir el mateix nivell de servei, o si es vol no lesionar el principi d'igualtat d'oportunitats d'aquells que viuen en els pobles. Els CRA, els professors itinerants, les millores en material, construccions, dotació de professorat i altres formes organitzatives adaptades a altres realitats han permés que l'escola rural haja millorat el seu funcionament i en certa mesura cada una d'elles haja pogut diferenciar-se de les altres d'acord a les seues necessitats. Déu ens lliure de mesures uniformadores per decret.

No obstant, tinc la sensació que totes aquestes formes organitzatives, totes aquestes estructures no tenen més que un futur relatiu. En aquest món mecànic i inhumà que anomenem administració hi ha la seguretat que tot açò és temporal i en un futur no molt llunyà tot desapareixerà per què tots viurem en la Ciutat. Amb la qual cosa ja no faran falta ni aquestes imaginatives formes diferencials, ni tampoc qualsevol altra que encara enlluernem de creativitat i capacitat d'individualització no serviran per a res ja que no hi haurà lloc on aplicar-les.

Al contrari aquest camp organitzatiu, estructural, de relacions noves, de superació de barreres tradicionals entre els pobles i que ha permés a alguns mestres poder viure i inventar noves formes de treball a nivell de centre, amb altres centres, etc... és un dels camps més fructífers per a continuar treballant i l'administració ha de permetre l'aparició d'equips estables, compromesos i potser a algun se li ocórrega plantejar-se altres formes de consell escolar, de democratitzar i fer participar a pares i ajuntaments, claustres, equips, projectes curriculars, filosofies escolars, etc... diferents. I no estaria de més pagar millor (mesura de tot) a aquests "científics de les estructures escolars". Ens anem a quedar per a sempre amb els centres de 8,16, 32 unitats, un director, una cap d'estudis i equips d'àrea? No hi ha res més? Ja hem arribat a la. Perfecció estructural? Segurament sí. Deixe de costat el mostrar les raons que seria en una escola rural on es produiria canvis estructurals profunds. (No és bo contar-ho tot, ja que si ho fera no m'invitarien a altres jornades).

Finalment hi ha un tercer nivell diferenciador. I és el que es troba el professor quan tanca la porta de la seua escola i es troba fins a nou nivells diferents dels que vénen marcats en la llei i algun, més marcats per la realitat de les diferències individuals. I com no hi ha ningú que li haja parlat a aqueixa xica que acaba de començar a treballar en l'escola de semblant situació, perquè ella que no té un cabell de panoli aplica les tècniques que coneix d'una escola graduada a aquesta realitat fins que s'adona que no funcionen i comença a fer altres coses que es va inventant. Així tot seguit i sense comes. I si resulta que si és creativa i es tenen ganes de treballar un poc més del que et paguen, potser resulta que isquen coses mitjanament interessants, o almenys, i açò no és poc, aqueix professional recorre per si mateixos camins molt interessants d'autoformació.

Efectivament estic dient que és aqueixa persona la que fa que l'escola funcione. Jo no tinc cap afiliació que m'obligue a dir que les coses són d'una altra manera. Les veig així. I encara tinc ganes de dir que segurament aqueix professional s'adonarà que totes aquestes coses de la programació per objectius, el constructivisme, els aprenentatges significatius i els espais on s'ensenyen coses interessants però assequibles, no són més que la seua realitat, la qual cosa fa cada dia, traduïda a paraules impressionants. I que si ha arribat a posar en pràctica semblants metàfores intel·lectuals és per què la realitat i la necessitat li han espentat a haver d'ensenyar als seus alumnes. I és aquesta situació, d'alguna manera de repte, de soledat en el treball, de sentir que ets tu el que ha d'ensenyar l'essencial, anem, ensenyar a ser persona i les instrumentals, la que fa que et pugues sentir bé o que abandones l'escola rural. I el dia a dia, el treball de pissarra de l'escola rural té solucions per a tot el sistema educatiu a aquest tercer nivell, (inclosa; , encara que algun ho dubte, la secundària obligatòria). Però açò serà ja tema per a un altre article, o bé per a portar-ho a la pràctica si m'anomenen assessor d'escoles rurals amb un despatx en la Conselleria i em puc anar, per fi, a viure a València.

Manolo Torres.- Mestre
CP Benáfer (Alt Palància)

A tall de cloenda

Açò només, són quatre pinzellades d'allò que està passant en les zones rurals del nostre país. Per tant, cal posar de manifest la tasca, que anonimament els mestres, famílies, Ajuntaments, grups culturals, associacions ecologistes, etc, que viuen en zones rurals i que han de vetllar per tal d'aconseguir els mateixos serveis públics i prestacions que qualsevol altre ciutadà perquè també paguen els seus impostos, tots ells treballen desinteressadament i en molt casos vencent molts obstacles són dia a dia treballant per aconseguir els seus drets com a persones. Per tant, cal un canvi d'actitud de l'Administració per fer front a aquestos reptes que el món rural planteja en la societat del segle XXI.